

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 września 2019 r.

Pozycja 175

POSTANOWIENIE

z dnia 22 maja 2019 r.

Sygn. akt Ts 174/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.D. w sprawie zgodności:

- 1) art. 168 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.) w zakresie, w jakim przepis ten nakłada na stronę, której korespondencja została doręczona dorosłemu domownikowi strony, ciężar wykazania, iż nie dokonała ona w terminie czynności procesowej bez swojej winy, pomimo tego, iż strona o odebraniu korespondencji przez domownika nie wiedziała; pozbawia stronę postępowania cywilnego, której korespondencja została doręczona w trybie art. 138 ustawy wymienionej powyżej, prawa do zaskarżenia wydanych orzeczeń z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 138 § 1 ustawy wymienionej w pkt 1 w zakresie, w jakim przepis ten uzależnia skuteczność doręczenia adresatowi pisma sądowego, które zostało doręczone dorosłemu domownikowi strony tylko od tego, czy dorosły domownik podejmie się oddania mu pisma, a nie od tego, czy korespondencja została faktycznie stronie doręczona, uzależniając tym samym skuteczność doręczenia od zachowania dorosłego domownika, a nie samej strony, przerzucając tym samym skutki zachowania na stronę z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2, art. 78, art. 49 w związku z art. 51 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 6 grudnia 2018 r. (data nadania) A.D. (dalej: skarżąca), wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w związku z następującą sprawą.

13 stycznia 2010 r. Sąd Rejonowy P. w P. Wydział V Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) wydał wobec skarżącej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (sygn. akt [...] dalej: nakaz zapłaty). O tym, iż nakaz ten został wydany, skarżąca dowiedziała się w sierpniu 2017 r. na skutek wszczęcia przeciwko niej postępowania egzekucyjnego (sygn. akt [...]). Nakaz został w 2010 r. doręczony jej mężowi na podstawie art. 138 k.p.c. Skarżąca złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu. Postanowieniem z 21 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek o przywrócenie terminu i odrzucił sprzeciw od nakazu zapłaty. Zażalenie złożone przez skarżącą zostało oddalone postanowieniem z 4 września 2018 r. (sygn. akt [...]) Sądu Okręgowego w P. Wydział XV Cywilny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy).

Zdaniem skarżącej zaskarżone przepisy naruszyły jej prawo do: sądu i uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd (art. 45 Konstytucji); zaskarżenia orzeczenia (art. 78 Konstytucji); ochrony jej praw, polegające na udowodnieniu, iż nie jest zobowiązana do zapłaty podmiotowi dochodzącemu roszczenia (art. 77 ust. 2 Konstytucji); równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji) przez odmienne traktowanie adresatów tej samej normy prawnej – osób, którym winę lub jej brak można przypisać i osób, którym winy nie da się przypisać, które zostają pozbawione możliwości skutecznego złożenia wniosku o przywrócenie terminu. Art. 138 k.p.c. narusza również wolność i ochronę komunikowania się przez naruszenie tajemnicy korespondencji (art. 49 w związku z art. 51 ust. 1 Konstytucji), gdyż osoba uznana za dorosłego domownika uzyskuje dostęp do korespondencji strony niezależnie od jej woli.

W zarządzeniu z 26 lutego 2019 r. (doręczonym skarżącej 4 marca 2019 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącą do uzupełnienia braków formalnych skargi.

W piśmie procesowym złożonym 11 marca 2019 r. skarżąca odniosła się do zarządzenia.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skargę sporządził radca prawny, który przedłożył pełnomocnictwo szczególne do sporządzenia i wniesienia tego środka prawnego, a także do reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem.

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w P. z 4 września 2018 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin do wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, gdyż skarga została złożona w Trybunale 6 grudnia 2018 r. (data nadania), a wskazane ostateczne rozstrzygnięcie otrzymała 7 września 2018 r.

2.4. Przedmiotem skargi jest: art. 168 § 1 k.p.c. w brzmieniu „jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu” oraz art. 138 § 1 k.p.c., który wprowadza instytucję tzw. doręczenia zastępczego pism stronie postępowania cywilnego. Polega ono na doręczeniu pisma sądowego dorosłemu domownikowi strony, jeżeli podjął się doręczenia pisma i nie jest przeciwnikiem adresata w sprawie.

2.5. Przepisy te były podstawą prawną rozstrzygnięcia, w którym orzeczono o prawach skarżącej.

2.6. Zakwestionowanemu w skardze art. 168 § 1 k.p.c. skarżąca zarzuciła naruszenie zasady równości przez zróżnicowanie sytuacji prawnej osób w zależności od tego, czy przyczyną niedokonania czynności procesowej było zachowanie strony, czy też innych osób, odbierając osobom, które nie miały możliwości wykazania winy z powodu zachowania innej osoby, prawo do przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej (art. 32 ust. 1 Konstytucji), a także naruszenie prawa do rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji) i brak możliwości ochrony jej praw, polegający „na udowodnieniu, iż nie jest zobowiązana do zapłaty podmiotowi dochodzącemu od niej roszczenia” (art. 77 ust. 2 Konstytucji).

Natomiast art. 138 k.p.c. skarżąca zarzuciła naruszenie zasady równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji) oraz „prawa dostępu do sądu” (art. 45 ust. 1 Konstytucji), gdyż jej zdaniem przepis ten zawiera domniemanie, które może być – i w praktyce często jest – niezgodne ze stanem faktycznym, powodujące, że pismo procesowe może faktycznie nigdy nie dotrzeć do strony procesu, mimo, że prawo przyjmuje prawidłowość doręczenia. Skarżąca zarzuciła także „ograniczenie prawa do odwołania od orzeczeń wydanych przez sąd I instancji” (art. 78 Konstytucji) i naruszenie ochrony tajemnicy komunikowania się, w szczególności tajemnicy korespondencji (art. 49 Konstytucji i art. 51 ust. 1 Konstytucji).

3. Mając na względzie to, że zarzuty sformułowane w skardze nie są oczywiście bezzasadne, a także wzięwszy pod uwagę to, iż skarżąca prawidłowo określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), wskazała, które konstytucyjne prawa i w jaki sposób zostały – jej zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), jak również uzasadniła sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK), Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu.